

Foto boven: Tijdens de controle vanuit de lucht stond er ook een grondteam paraat om direct actie te ondernemen.

Foto onder: Het gezelschap is klaar om de lucht in te gaan. Links Hans Geerts van de AID en Arnold Smulders (r) van het waterschap. Op de achtergrond piloot Twan Klomp.

‘Kijk, dat ziet er verdacht uit!’

Agrarische ondernemers zijn doorgaans begaan met de natuur. Toch valt er op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, het opslaan en verwerken van mest en het lozen van afvalwater nog vaak iets aan te merken. De Algemene Inspectiedienst (AID) voerde dit voorjaar om beurten met drie waterschappen controles uit op het naleven van de milieuwetgeving. Opvallend: zowel vanuit de lucht, als tegelijkertijd vanaf de grond. HandHaving vloog een middag mee over Noordoost-Brabant.

Het is even tegen 16.00 uur, deze woensdagmiddag in het restaurant van vliegveld Kempen Airport in Budel. Binnen zit Arnold-Jan Smulders, toezichthouder bij het Waterschap Aa en Maas, aandachtig gebogen over een kaart van het controlegebied. „Dit is de driehoek die we straks willen bestrijken. Via Asten, Deurne, Milheeze en Bakel naar Helmond.” Voor de luchtcontroles werkt de Algemene Inspectiedienst samen met drie Brabantse waterschappen: De Dommel, Delta en Aa en Maas. Gezamenlijk controleren ze op die manier de naleving van regels voor gewasbeschermingsmiddelen en het mestbeleid. De waterschappen controleren of er geen vervuild water van het land of erf naar een nabijgelegen sloot stroomt. Het waterschap is bevoegd om tot vijf meter vanaf de waterkant controleren. De AID doet dat verderop op het land.

AID-controleur Hans Geerts en Twan Klomp van Luchtsteun Nederland completeren het gezelschap dat vandaag vanuit de lucht een groot gedeelte van Zuid-Nederland controleert. Klomp, voormalig politiemann en nu onbezoldigd opsporingsambtenaar, peilt als ervaren piloot even de stem-

ming. Kort instrueert hij Geerts over het gebruik van de satelliettelefoon en informeert hij zijn passagiers hoe die zich straks in de lucht het beste kunnen gedragen. „Niet te lang loodrecht naar beneden kijken, daar kun je misselijk van worden. En we gaan in principe nergens voor terug.”

Ondertussen

Terwijl de spanning op het vliegveld toeneemt, komen tien medewerkers van de AID en het waterschap Aa en Maas ruim vijftig kilometer verderop bijeen in een restaurant in Elsendorp. Onder de deelnemers bevindt zich een aantal deskundigen op het gebied van planten en mestvervoer van de AID en twee boa's en een toezichthouder van het waterschap. Er volgt een korte briefing, voordat de deelnemers even later in vijf grondteams uiteen zullen gaan. Helaas voor hen moeten zij geduldig wachten op een bruikbaar signaal vanuit de lucht. Pas als dat er komt, kan het dichtstbijzijnde team poolshoogte gaan nemen op het doorgekregen adres. En, afhankelijk van of er overtredingen worden geconstateerd, ter plekke optreden.

Het grote voordeel van zowel controleren vanuit de lucht als vanaf de

grond is dat beide partijen gezamenlijk en in één keer een groot gebied kunnen bestrijken. „Voor een grondploeg alleen is dat niet te behappen”, zegt Geerts. „Je kunt wel door een bepaald gebied rijden, maar je ziet niet wat er achter een bos gebeurt. Daar komt bij dat hier duidelijk een verrassingseffect vanuit gaat. Ieder sportvliegtuigje kan immers wel een controle zijn.” Vandaar ook dat de AID en de waterschappen ieder afzonderlijk deze controles bewust en bijtijds via een persbericht hebben aangekondigd. „Reken maar dat boeren hier onderling met elkaar over praten”, bezweert Smulders. „Zodra iemand een vliegtuigje over hoort vliegen, waarschuwen ze elkaar. Een boer die weet dat hij eigenlijk verkeerd bezig is, maakt dat ie wegkomt.”

Terwijl de mannen nog wat laatste zaken bespreken, staat het vliegtuig al klaar. Het gezelschap vliegt straks met een Cessna Skyhawk II twee uur lang op een hoogte van driehonderd meter. Een van de dingen waar straks op gelet gaat worden, is het vroegere 'gieren'. Geerts: „Bij dit uitrijden van drijfmest moet een boer voorkomen dat er ammoniak ontsnapt. Dat kan bijvoorbeeld door een extra werktuig achter de tractor te gebruiken, waardoor het spul veel directer in de grond komt. Daarmee is de emissie automatisch een stuk lager en ruik je de mest ook veel minder.” Een ander te controleren aspect is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen >>

en middelen voor het bestrijden van onkruid. Smulders: „Maar daar is het misschien nog te vroeg in het jaar voor.”

Foto's

Niet veel later hangt het vliegtuig boven het te controleren gebied, vlak bij de grens met Limburg. Het uitzicht is perfect, al is de luxe in de uiterst krappe Cessna ver te zoeken. Klomp had zijn passagiers er al voor gewaarschuwd: „Het is net alsof je plaats neemt op de achterbank van een Fiatje 500.” Klomp stelt voor eerst een rondje langs de buitenkant van het gebied te maken. Na een kwartier meldt Geerts zich: „We hebben een spuitter op drie uur.” De piloot haalt razendsnel zijn foto-toestel te voorschijn en waarschuwt nog net op tijd voor de harde wind: „Houd jullie papieren goed vast, komt ie.” Met een ruk zwaait hij het raam open en vrijwel meteen klikt een aantal malen het geluid van de camera. Niet iedere piloot mag foto's maken tijdens het vliegen, vertelt Klomp trots. „Daar moet je een speciale vergunning voor hebben.” De foto's kunnen indien nodig later worden gebruikt als bewijsmateriaal. Klomp leest hardop de coördinaten van het navigatiesysteem voor. Dankzij de GPS aan boord kan hij de exacte positie van het vliegtuig bepalen en zelfs de bijbehorende straatnaam opzoeken. Met een satelliettelefoon belt Geerts met team 1.

Boven de wind uitkomen, blijkt niet eenvoudig. Toch is zijn stemming na een kort gesprek opperbest: „Zo, dat is gelukt. Perfect. We hebben er in ieder geval eentje. Het grondteam moet die persoon alleen nog even op tijd te pakken krijgen.”

Drift

Smulders legt op de achterbank uit waar zijn collega's op de grond op letten. „Boeren moeten bij het spuiten driftarme doppen gebruiken. Die zorgen ervoor dat de gebruikte

stof niet te veel verspreid in de lucht terecht komt, maar rechtstreeks op de beplanting neer dwarrelt. Als er sprake is van te veel drift van de machine, weet je niet waar het spul terecht komt. Met een juiste spuitdop is er bovendien sprake van minder nevel en dat geeft minder kans op wegwaaien.” Bij windsnelheden van vijf meter per seconde of hoger mag er sowieso niet worden gespoten. En om ongewenste verspreiding te voorkomen, moet het eerst een paar uur droog zijn geweest. Smulders: „Er

Goede timing is moeilijk

Peter Strijbosch coördineerde als controleur plant bij de AID deze dag de acties vanaf de grond. Een korte terugblik op het resultaat.

„Wat het gebruik van bestrijdingsmiddelen betreft, ontvingen we vanuit de lucht één melding. Ter plekke troffen we alleen niemand meer aan. De meeste gewassen zitten net in de grond, dus is er niet al te veel aanleiding om te spuiten. Controles als deze zijn ruim van te voren ingepland. Dan is het altijd afwachten hoe het loopt, of het weer bijvoorbeeld ook meewerkt. Als je meerdere spuiters tegenkomt, kun je een goed beeld krijgen van de naleving van de regels. Misschien dat we daar wat anders mee om zouden kunnen gaan. Als het volgende week goed weer wordt, betekent dat bijna automatisch dat er veel spuiters in het veld zijn. Juist dan zou je in actie moeten komen. Met het uitrijden van mest hebben we een paar kleine overtredingen geconstateerd. Vaak is er niet direct sprake van kwade opzet. Het gaat bijvoorbeeld om het gebruik van verkeerde doppen. Aan boeren leggen we uit hoe de controle werkt, dat we dit ook preventief doen. Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig. En wij hebben ook liever dat iemand zijn spullen op orde brengt, in plaats van dat we meteen een boete moeten uitschrijven. Schoon water en een schoon milieu is het doel. Acties als deze dragen daar aan bij. Mensen kunnen kennis met elkaar uitwisselen en het gezamenlijk controleren zorgt toch ook voor wat ontlasting van de controledruk.”

Tijdens de vlucht maakte piloot Twan Geerts diverse foto's.

zijn lijsten waarop staat welke doppen voldoen. Collega's controleren verder of er sprake is van de juiste spuitdruk en of de spuiters over een licentie beschikt. Bovendien moet de apparatuur elke drie jaar worden gekeurd.

Even later wijst Geerts op een biovergistinginstallatie. „Dat is interessant”, mompelt hij. „Er ligt weer van dat rode spul naast die vergister, co-materiaal dat daar niet hoort. Volgens mij is dit een 'oude bekende'. Deze persoon is pas geleden door ons beboet. Nu lijkt er weer sprake van een overtreding. Kennelijk is hij nogal hardleers. Tijd om nog een keer langs te gaan.” Dan gaat het ineens snel. De volgende mogelijke overtreding is een drijfmesttank met ketsplaat. Deze staat stil op een akker en er sijpelt vloeistof uit de tank.

„Een mooi geval”, zegt Geerts. Klomp maakt een bochtje, dat het gezelschap een soort van achtbaangevoel bezorgt. Maar hij kan zo wel een paar goede foto's maken. Smulders vraagt of het om spoelwater of mest gaat. „Het ziet er in elk geval interessant uit, maar mogelijk is het mest”, zegt Geerts. „Als er op deze wijze wordt uitgereden, gebeurt dat in ieder geval niet op emissiearme wijze, daar ben ik van overtuigd. Een duidelijk voorbeeld van een overtreding die je vanaf de grond nooit kan zien. Tenzij je echt door dit straatje rijdt!”

Vrijbuiters

Op de weg terug naar het vliegveld in Budel uit Geerts nog 'n laatste keer zijn twijfels bij iets dat hij beneden onder zich ziet. „Kijk, dat ziet er heel verdacht uit. Hier op drie uur! Ik vraag me af of het uitrijden van mest hier wel zo geslaagd is. Dat perceel ziet er niet uit, vol hobbels en kuilen.” „Vastleggen?”, vraagt Klomp onmiddellijk. Geerts: „Zou ik wel even doen. Hier is het land met mest geïnjecteerd op een manier die totaal niet goed is. Ik kan me niet voorstellen dat als je dit als grasland wilt gebruiken, je het op deze manier doet!”

Geerts en Smulders benadrukken dat agrariërs over het algemeen goed zijn voorgelicht over hoe ze op een verantwoorde manier met het spuiten en bemesten van het land om moeten gaan. Bovendien liegen de financiële consequenties er niet om, als er een overtreding wordt geconstateerd. „Bij niet emissiearm uitrijden kan er op basis van het Besluit gebruik meststoffen meteen proces-verbaal worden opgemaakt”, zegt Geerts. „Daarmee loopt een boer het risico dat er een korting van twintig procent op zijn inkomenssteun plaatsvindt. En dat kan oplopen tot wel tienduizend euro.” Smulders: „De meeste boeren zijn echter blij met ons. Logisch, ze investeren veel geld in goed materiaal. Als iemand anders veel goedkoper kan werken door zich niet aan de

regels te houden, dan kun je rustig spreken van oneerlijke concurrentie. Toch zijn er altijd mensen die het blijven proberen om de regels te ontduiken.”

Nadere inlichtingen:

Hans Geerts, AID, tel. 040-2563 800
j.p.a.m.geerts@minlnv.nl

Arnold-Jan Smulders, Waterschap Aa en Maas, tel. 073-6156872,
asmulders@aaenmaas.nl

Tekst en foto's: Menno Schraven
Luchtfoto's: Luchtsteun Nederland

Luchtsteun Nederland

Handhaving en opsporing vanuit de lucht met twintig jaar ervaring als politievlieger.

Luchtsteun Nederland vliegt alleen voor de overheid en werkt volgens een uniek concept.

Meer informatie:

www.luchtsteun-nederland.nl,
tel. 0492-556955 of
info@luchtsteun-nederland.nl.